

EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 8.5.2014
COM(2014) 252 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD,
HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN
DE REGIO'S**

**Tweede tussentijdse evaluatie van de Gemeenschappelijke Ondernemingen voor de
uitvoering van de gezamenlijke technologie-initiatieven CLEAN SKY,
BRANDSTOFCELLEN EN WATERSTOF en INITIATIEF INZAKE INNOVATIEVE
GENEESMIDDELEN**

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
2. ACHTERGROND.....	3
3. HET EVALUATIEPROCES	5
4. SAMENVATTING VAN DE EVALUATIERESULTATEN EN AANBEVELINGEN.....	6
4.1. Clean Sky	6
4.1.1. Organisatie van de Gemeenschappelijke Onderneming en betrekkingen met de belanghebbenden	6
4.1.2. Tenuitvoerlegging van de onderzoeksagenda.....	7
4.2. Brandstofcellen en waterstof	7
4.2.1. Organisatie van de Gemeenschappelijke Onderneming en betrekkingen met de belanghebbenden	8
4.2.2. Tenuitvoerlegging van de onderzoeksagenda.....	8
4.3. Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen.....	8
4.3.1. Organisatie van de Gemeenschappelijke Onderneming en betrekkingen met de belanghebbenden	8
4.3.2. Tenuitvoerlegging van de onderzoeksagenda.....	9
4.4. SWOT-analyse	9
5. ANTWOORD VAN DE COMMISSIE OP DE VERSLAGEN VAN DE GROEPEN VAN ONAFHANKELIJKE DESKUNDIGEN.....	11
5.1. Clean Sky	11
5.1.1. Aanbevelingen betreffende organisatie en efficiëntie	11
5.1.2. Aanbevelingen betreffende vooruitgang en doeltreffendheid	12
5.2. Brandstofcellen en waterstof	13
5.2.1. Aanbevelingen betreffende organisatie en efficiëntie	13
5.2.2. Aanbevelingen betreffende vooruitgang en doeltreffendheid	14
5.3. Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen.....	14
5.3.1. Aanbevelingen betreffende organisatie en efficiëntie	14
5.3.2. Aanbevelingen betreffende vooruitgang en doeltreffendheid	16
6. CONCLUSIES	17

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Tweede tussentijdse evaluatie van de Gemeenschappelijke Ondernemingen voor de uitvoering van de gezamenlijke technologie-initiatieven CLEAN SKY, BRANDSTOFCELLEN EN WATERSTOF en INITIATIEF INZAKE INNOVATIEVE GENEESMIDDELEN

1. INLEIDING

Dit verslag is een samenvatting van de bevindingen en de belangrijkste aanbevelingen van de panels van onafhankelijke deskundigen die de tweede tussentijdse evaluaties van de volgende gezamenlijke technologie-initiatieven (GTI's) hebben verricht: Clean Sky, Brandstofcellen en waterstof en Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen. Het bevat eveneens de opmerkingen van de Commissie en geeft aan in welke domeinen vervolgacties moeten worden gepland. Met dit verslag voldoet de Commissie aan de vereisten van artikel 11 van elke verordening van de Raad tot oprichting van voornoemde gezamenlijke technologie-initiatieven.¹

In de bijlagen wordt informatie verstrekt over de drie groepen van onafhankelijke deskundigen die de evaluaties hebben verricht, en over de SWOT-analyse (sterke punten, zwakke punten, kansen en bedreigingen) voor elk GTI. Ze omvatten ook een complete lijst van aanbevelingen door de groepen van onafhankelijke deskundigen. De volledige verslagen zijn te raadplegen op de websites van de desbetreffende Gemeenschappelijke Ondernemingen.

2. ACHTERGROND

In het zevende kaderprogramma voor activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7) is voorgesteld om langdurige publiek-private partnerschappen — zoals GTI's — op te richten en uit te voeren via Gemeenschappelijke Ondernemingen in overeenstemming met artikel 171 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (nu artikel 187 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie) en zijn specifieke criteria vastgelegd om deze te identificeren. Er zijn enkele strategische technologiegebieden vastgelegd en er zijn publiek-private partnerschappen (PPP) tussen de Europese Commissie en het bedrijfsleven opgericht. Dit verslag spitst zich toe op de volgende PPP's:

- De **Gemeenschappelijke Onderneming Clean Sky** (GO CS) is het PPP tussen de Europese Unie (vertegenwoordigd door de Commissie) en de luchtvaartindustrie. Zij heeft in de eerste plaats tot doel milieuvriendelijke technologieën te ontwikkelen — en

¹ Clean Sky: Verordening (EG) nr. 71/2008 van de Raad; Brandstofcellen en waterstof: Verordening (EG) nr. 521/2008 van de Raad; Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen: Verordening (EG) nr. 73/2008 van de Raad.

zo bij te dragen aan de verwezenlijking van de Acare-doelstellingen voor 2020², namelijk een lagere uitstoot en minder lawaaihinder door het luchtvervoer in Europa — voor alle vliegend materieel van de commerciële luchtvaart.

In Clean Sky wordt de industrie vertegenwoordigd door twaalf leiders en momenteel 66 geassocieerde leden. Naast de leden zijn er meer dan 400 partners die via openbare oproepen tot het indienen van voorstellen zijn geselecteerd en aan specifieke taken werken. Alle leden en partners werken samen in enkele technologiegebieden die zijn ondergebracht in zes Integrated Technology Demonstrators (ITD's) en een Technology Evaluator om de prestaties van de in het kader van Clean Sky ontwikkelde technologieën te beoordelen.

- De **Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en waterstof (GO FCH)** is het PPP tussen de Europese Unie (vertegenwoordigd door de Commissie), de brandstofcel- en waterstofsector (vertegenwoordigd door de NEW-IG Industry Grouping) en de onderzoekswereld (vertegenwoordigd door de N.ERGHY Research Grouping). Haar voornaamste doel is de marktdoorbraak van brandstofcel- en waterstoftechnologieën te versnellen om hun potentieel als hulpmiddel om een koolstofarm energiesysteem te verwezenlijken, ten volle te benutten.
- De **Gemeenschappelijke Onderneming Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (GO IMI)** is het PPP tussen de Europese Unie (vertegenwoordigd door de Commissie) en de Europese Federatie van Verenigingen van farmaceutische bedrijven (Efpia). Haar doelstellingen bestaan erin een meer collaboratieve omgeving voor farmaceutisch onderzoek en technologische ontwikkeling (O&O) in Europa te creëren, doeltreffendere en veiligere geneesmiddelen te ontwikkelen en tegelijk het concurrentievermogen van de Europese farmaceutische sector te versterken.

Clean Sky heeft een begroting van 1,6 miljard EUR met een maximale EU-bijdrage van 800 miljoen EUR, waarvan minstens 200 miljoen EUR wordt toegewezen aan oproepen tot het indienen van voorstellen. In september 2013 waren 14 oproepen tot het indienen van voorstellen beoordeeld en was daarna een projectportfolio geselecteerd. Op het ogenblik van de beoordeling telde de projectportfolio 349 projecten waarvoor subsidieovereenkomsten waren ondertekend. De evaluatie van de 15e oproep tot het indienen van voorstellen was aan de gang en de 16e en laatste oproep was voor eind 2014 gepland.

Bij Brandstofcellen en waterstof bedraagt de maximale EU-bijdrage voor onderzoeksactiviteiten 470 miljoen EUR. Tot nu toe zijn zes jaarlijkse oproepen tot het indienen van voorstellen gepubliceerd en daarna is een projectportfolio geselecteerd. Bij de vijf eerste oproepen tot het indienen van voorstellen is ongeveer 380 miljoen EUR toegezegd,

² Acare-doelstellingen (referentie 2000): (i) 50 % afname van het brandstofverbruik en de CO₂-uitstoot per passagierskilometer, (ii) 80 % afname van de NO_x-uitstoot; (iii) 50 % afname van het waargenomen geluid; (iv) beduidende vooruitgang in het vergroenen van de ontwerp-, productie-, onderhouds- en afvalcyclus van vliegtuigen en aanverwante producten.

verdeeld over 131 projecten. De onderhandelingen over de 71 projecten die bij de oproepen van 2013 zijn ingediend, met een totale indicatieve financiering van circa 68 miljoen EUR, waren nog steeds aan de gang op het ogenblik dat deze tweede tussentijdse evaluatie is verricht.

Aan het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen is uit de KP7-begroting een maximumbijdrage van 1 miljard EUR toegewezen. Tot nu toe zijn tien oproepen tot het indienen van voorstellen gepubliceerd met een totale projectportfolio van ongeveer veertig lopende projecten. De elfde en laatste oproep tot het indienen van voorstellen is op 11 december 2013 gepubliceerd.

In overeenstemming met de vereisten van de verordeningen van de Raad tot oprichting van de Gemeenschappelijke Ondernemingen voor de uitvoering van de gezamenlijke technologie-initiatieven is in 2010 en 2011 een eerste reeks tussentijdse evaluaties uitgevoerd. Een tweede reeks, waarover dit verslag handelt, is voor eind 2013 voltooid. Het antwoord van de Commissie op de eerste tussentijdse evaluatieverslagen is in haar mededeling inzake partnerschappen opgenomen.³

3. HET EVALUATIEPROCES

De tweede tussentijdse evaluaties van de drie Gemeenschappelijke Ondernemingen zijn tegelijk uitgevoerd. De coördinatie van de evaluaties was vooral belangrijk met het oog op de overgang van KP7 naar Horizon 2020 en het lopende proces voor de voortzetting van deze initiatieven.

Deze evaluatie had tot doel de doeltreffendheid, efficiëntie en kwaliteit van de acties te beoordelen, zowel met betrekking tot hun bestuursorganen als tot hun activiteiten.

Hiervoor heeft de Commissie aan een aantal onafhankelijke deskundigen gevraagd om een verslag op te stellen op basis van hun beoordeling van bewijsstukken en gesprekken met geselecteerde belanghebbenden in elk technologiegebied. Om de beoordeling van horizontale en gezamenlijke kwesties gemakkelijker te maken, was één deskundige lid van de drie groepen van onafhankelijke deskundigen.

Na startvergaderingen in Brussel in maart 2013 hebben de evaluaties ongeveer vijf maanden in beslag genomen. In het kader van de evaluatie zijn werkzaamheden op afstand verricht en vergaderingen per telefoon, vergaderingen en gesprekken met een brede waaier van belanghebbenden gehouden. Bij Brandstofcellen en waterstof is er ook een enquête per internet onder projectcoördinatoren gehouden. Bij Clean Sky zijn diverse ondernemingen en installaties binnen een selectie van ITD's bezocht om de strategie en de werkzaamheden in voorbereiding van de demonstratiemodellen te beoordelen.

³ Zie werkdocument van de diensten van de Commissie SEC(2011) 1072 definitief en Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over partnerschappen in onderzoek en innovatie (SEC(2011) 1072).

Daarnaast zijn interne documenten en online-informatie, met inbegrip van EU-beleidsdocumenten, geanalyseerd.

De verslagen van de groepen van onafhankelijke deskundigen zijn in juli 2013 (Brandstofcellen en waterstof), augustus 2013 (Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen) en oktober 2013 (Clean Sky) afgeleverd. Deze tweede ronde van tussentijdse evaluaties ondersteunde, in voorkomend geval, het wetgevend proces bij de oprichting van de volgende generatie Gemeenschappelijke Ondernemingen voor de uitvoering van gezamenlijke technologie-initiatieven.

4. SAMENVATTING VAN DE EVALUATIERESULTATEN EN AANBEVELINGEN

Globaal luidt de conclusie van de verslagen van de groepen van onafhankelijke deskundigen dat de Gemeenschappelijke Ondernemingen erin zijn geslaagd hun doelstellingen te verwezenlijken, dat ze relevant zijn voor de uitdagingen van Horizon 2020 en dat ze moeten worden voortgezet.

De tweede tussentijdse beoordelingen tonen aan dat de bestaande Gemeenschappelijke Ondernemingen met succes hebben bewezen dat het PPP-concept voor onderzoek in strategische technologiegebieden levensvatbaar is. Zij zijn erin geslaagd hun voornaamste doelstellingen te verwezenlijken en de rol van Europa in O&O op het gebied van luchtvaart, farmaceutische producten, brandstoffencellen en waterstof te versterken.

Voor wat de toekomst betreft, zijn de deskundigen van mening dat bepaalde punten voor verbetering vatbaar zijn en hebben zij daarom een reeks aanbevelingen geformuleerd om de zwakke punten in de huidige werking van elke Gemeenschappelijke Onderneming volledig of gedeeltelijk weg te werken en om hun doeltreffendheid, efficiëntie en kwaliteit te verbeteren.

4.1. Clean Sky

De groep van onafhankelijke deskundigen is tot de conclusie gekomen dat het onderzoek binnen Clean Sky⁴ van hoogstaande kwaliteit is. Een aantal demonstratiemodellen werkt of is al getest. In veel gevallen bevestigen de voorlopige beoordelingen van de milieuvoordelen het vermogen om tegen de einddatum van het programma de doelen te bereiken.

4.1.1. Organisatie van de Gemeenschappelijke Onderneming en betrekkingen met de belanghebbenden

Op het gebied van organisatie en efficiënt middelengebruik stelt het verslag dat het globale bestuur efficiënt is qua programmabeheer en tenuitvoerlegging van oproepen tot het indienen van voorstellen en projecten. De groep van onafhankelijke deskundigen is ervan overtuigd dat Clean Sky een effectieve dialoog tot stand heeft gebracht tussen het bedrijfsleven, met inbegrip van kmo's, en de onderzoeks- en academische wereld rond een gemeenschappelijk

⁴ http://www.cleansky.eu/sites/default/files/news/clean_sky_-_2nd_interim_assessment.pdf

strategisch programma en deze goed benut. Niettemin is zij van mening dat de banden met zowel het Sesar-initiatief⁵ als Acare⁶ moeten worden versterkt en dat Clean Sky een beter begrip van luchtvaartmaatschappijen, verleneren van luchtvaartnavigatiediensten en andere belanghebbenden moet hebben.

Met betrekking tot de werking van het secretariaat heeft de groep van onafhankelijke deskundigen vastgesteld dat er nog ruimte voor verbetering is op het gebied van het verminderen van het administratieve werk, het verhogen van de organisatorische efficiëntie en het verbeteren van de interne en externe communicatie. Er is niettemin veel vooruitgang geboekt in het versnellen van de processen en het bereiken van een hogere operationele efficiëntie. In het verslag worden extra aanpassingen aanbevolen om de efficiëntie van het secretariaat te verhogen. Bovendien moet, nu Clean Sky op kruissnelheid is, naar een beter evenwicht van vaardigheden in projectbeheer worden gezocht.

4.1.2. Tenuitvoerlegging van de onderzoeksagenda

Met betrekking tot technische vooruitgang stelt het verslag dat Clean Sky, ondanks vertragingen wegens haar trage start, een bevredigende mate van vooruitgang vertoont in de verwezenlijking van haar doelstellingen en een duidelijke, open en niet-discriminerende houding hanteert tegenover een brede waaier van belanghebbenden. In het bijzonder is de gehanteerde strategie (de methoden, processen en instrumenten) — om de oproepen tot het indienen van voorstellen te publiceren en te beheren, de beste voorstellen te selecteren, de participatie van kmo's te bevorderen en het aantal nieuwe deelnemers aan de Gemeenschappelijke Onderneming en oproepen tot het indienen van voorstellen te verhogen — doeltreffend gebleken.

De vooruitgang van de technische ontwikkeling van de demonstratiemodellen is eveneens bevredigend. Er wordt opgemerkt dat tegen het einde van Clean Sky de demonstratieprogramma's bewijs zullen leveren van de praktijktoepassing van diverse technologieën en de mogelijke voordelen in een relevante operationele omgeving zullen kunnen aangeven.

4.2. Brandstofcellen en waterstof

Met betrekking tot Brandstofcellen en waterstof⁷ heeft de Gemeenschappelijke Onderneming dankzij de combinatie van het langdurige engagement van de Europese Unie en de stabiele financiering via het instrument de sector vertrouwen kunnen geven en hem kunnen steunen om de kloof tussen onderzoek en toepassing in de praktijk te overbruggen.

⁵ <http://www.sesarju.eu/>

⁶ <http://www.acare4europe.org/>

⁷ <http://www.fch-ju.eu/sites/default/files/2nd%20interim%20evaluation.pdf>

4.2.1. Organisatie van de Gemeenschappelijke Onderneming en betrekkingen met de belanghebbenden

De groep van onafhankelijke deskundigen erkent dat het projectbeheer efficiënt is en door de deelnemers wordt gewaardeerd; niettemin wordt aanbevolen om de indirecte kosten terug te dringen. De bestuursstructuur van FCH wordt als adequaat beoordeeld, maar met ruimte voor verbetering, vooral op het gebied van de besluitvorming en de samenwerking met de lidstaten. Ten slotte heeft de groep van onafhankelijke deskundigen ook aanbevolen dat de Gemeenschappelijke Onderneming vooruitgang boekt op het gebied van communicatie.

4.2.2. Tenuitvoerlegging van de onderzoeksagenda

Op het gebied van technologische vooruitgang is uit de evaluatie gebleken dat ontwikkelingen die voortvloeien uit onderzoek binnen FCH tot een betere markt hebben geleid (o.a. dankzij lagere kosten en betere prestaties en langere levensduur van componenten). Het verslag benadrukt dat demonstratieprojecten, vooral in de transportsector, de kennis en het vertrouwen hebben versterkt. Hoewel de kwaliteit van het geleverde werk vergelijkbaar wordt geacht met de kwaliteit van de overige werkzaamheden binnen KP7, wordt de impact op het beleid (van groot belang voor het succes van de brandstofcel- en waterstoftechnologie) als beperkt ingeschat, hoogstwaarschijnlijk omdat het onderzoek zich nog in een vroeg stadium bevindt (slechts enkele projecten zijn al voltooid). Niettemin raden de deskundigen aan om de mechanismen en banden tussen onderzoek en beleid opnieuw te bekijken en de communicatie te verbeteren met de diensten van de Commissie die met beleidsontwikkeling zijn belast. Zij raden ook aan om de toegang tot financiering te vergemakkelijken zodat de grootschalige demonstraties die voor de commerciële invoering van de technologieën nodig zijn, mogelijk worden. Tegelijk moet er ruimte blijven bestaan voor baanbrekend onderzoek.

4.3. Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen

Volgens de groep van onafhankelijke deskundigen heeft het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen⁸ aangetoond dat het erin geslaagd is Europa nog aantrekkelijker te maken voor farmaceutisch O&O, door middelen te bundelen, de diverse belanghebbenden aan te moedigen tot sterker engagement en meer betrokkenheid en door nieuwe technologieën en methodologieën te stimuleren om de ontwikkeling van geneesmiddelen te versnellen. De evaluatie wijst in het bijzonder op de uitstekende kwaliteit en de wetenschappelijke uitmuntendheid van de projecten.

4.3.1. Organisatie van de Gemeenschappelijke Onderneming en betrekkingen met de belanghebbenden

Bij de beoordeling van de efficiëntie van het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen heeft de groep van onafhankelijke deskundigen de kernprestatie-indicatoren (kpi's), de bestuursstructuur, de communicatiestrategieën en het gebruik van financiering geanalyseerd. Eén van de belangrijkste conclusies is dat de kpi's verder moeten worden ontwikkeld om de globale doelstellingen van het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen beter te meten en

⁸ <http://www.imi.europa.eu/sites/default/files/uploads/documents/Governance/2ndInterimEvaluationIMI.pdf>

te weerspiegelen. Ook moet de langetermijnstrategie de algemene impact van het IMI op de biofarmaceutische industrie, het gezondheidszorgstelsel en de Europese economie beter evalueren.

Bovendien wijst het verslag erop dat de communicatiestrategie verder moet worden ontwikkeld zodat verschillende groepen kunnen worden bereikt met een doelgerichte boodschap. Dit zou het gebrek van zichtbaarheid van het IMI bij specifieke groepen in de wetenschappelijke wereld verhelpen.

Hoewel de groep van onafhankelijke deskundigen van mening was dat belangrijke stappen zijn gezet om de werking van het secretariaat te verbeteren, zijn er nog steeds enkele organisatorische en personeelskwesties die voor verbetering vatbaar zijn.

4.3.2. Tenuitvoerlegging van de onderzoeksagenda

Met betrekking tot de tenuitvoerlegging van onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten heeft de groep van onafhankelijke deskundigen opgemerkt dat er nog steeds misvattingen over intellectuele eigendom bestaan, hoewel de perceptie van het probleem bij de belanghebbenden heel uiteenlopend is. De groep van onafhankelijke deskundigen is tevreden over de inspanningen die zijn geleverd om een nieuw financieringsmechanisme te onderzoeken, bijvoorbeeld via de oproepen tot het indienen van voorstellen voor de exploitatie van nieuwe wetenschappelijke opportuniteiten, die de verwachtingen hebben overtroffen.

4.4. SWOT-analyse

Om de evaluatie in een ruimere context te plaatsen en gemakkelijker conclusies te kunnen trekken, hebben de onafhankelijke deskundigen de Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's aan een SWOT-analyse onderworpen. Bij het bekijken van de sterke punten, zwakke punten, kansen en bedreigingen van de aparte GO's is gebleken dat een aantal elementen telkens terugkeert, vooral op het gebied van sterke en zwakke punten. Deze analyse is degelijk aangezien zij expliciet drie van de vijf Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's behandelt die onder KP7 zijn opgericht. Het verslag van de Commissie over de tweede tussentijdse evaluaties van de twee andere Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's onder de verantwoordelijkheid van het DG Communicatienetwerken, Inhoud en Technologie is al bekendgemaakt⁹ en de conclusies ervan liggen in de lijn van de conclusies van dit verslag.

Algemeen genomen bevestigen de sterke punten van de huidige Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's dat PPP's een goed samenwerkingsmodel zijn om niet-competitieve uitdagingen in specifieke technologiegebieden aan te pakken. GTI's zijn een deugdelijk instrument om overeenstemming over strategische onderzoeksagenda's en een potentieel efficiënter gebruik van onderzoeksbudgetten te bereiken. Een ander sterk punt is het vermogen om sterke gemeenschappen met leden uit het bedrijfsleven, onderzoeksorganisaties en de academische wereld tot stand te brengen en in stand te houden door het netwerk van betrokken belanghebbenden uit te breiden en zo een kritische massa van

⁹ COM(2013) 830.

expertise te creëren om uiterst complexe problemen aan te pakken en wetenschappelijke resultaten van hoogstaande kwaliteit af te leveren. De mobilisatie van middelen en de groei van samenwerkingsverbanden blijken een echte troef te zijn.

Bij Clean Sky is er een doeltreffende bestuursstructuur en een proactieve deelname van adviesorganen; bij Brandstofcellen en waterstof en het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen moeten deze aspecten worden versterkt.

Wat de zwakke punten betreft, benadrukt de analyse dat het evenwicht tussen wetenschappelijke en administratieve medewerkers in het secretariaat van de Gemeenschappelijke Ondernemingen nog kan worden verbeterd. Hierbij moet echter naar de bredere context van het concept van de Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's worden gekeken: het zijn, met opzet, kleine organen die een hele reeks diensten moeten verlenen ter ondersteuning van onderzoeks- en demonstratieactiviteiten. Dit heeft een invloed op de mogelijkheid om het evenwicht tussen administratieve en wetenschappelijke taken te verbeteren en de personeelsvaardigheden intern meer in evenwicht te brengen.

In dit opzicht bevatten de door de Commissie voorgestelde verordeningen van de Raad¹⁰ maatregelen om de Gemeenschappelijke Ondernemingen te helpen om bepaalde administratieve taken te rationaliseren en meer gebruik te maken van de gezamenlijke diensten die ter beschikking staan van de hele familie van instanties die Horizon 2020 uitvoeren.

Bovendien hadden de groepen van onafhankelijke deskundigen opmerkingen over de lagere participatiegraad van sommige categorieën van belanghebbenden (namelijk kmo's, Efpia-bedrijven) en over de maatregelen om de reikwijdte van de initiatieven te verruimen. Het huidige niveau van coördinatie met initiatieven en beleid op regionaal, nationaal en internationaal gebied wordt als te beperkt gezien en moet worden verbeterd. Deze opmerkingen over participatie en coördinatie op diverse interventie- en beleidsniveaus zijn kenmerkend voor de GTI's; het monitoren van verbeteringen valt echter onder de opdracht van de Commissie.

In sommige gevallen worden de voor elke Gemeenschappelijke Onderneming van de GTI vastgelegde kpi's te weinig ontwikkeld geacht, wat de mogelijkheid beperkt om zowel de ruimere socio-economische en milieueffecten als de verwezenlijkingen van de doelstellingen op programmaniveau aan te tonen. Deze laatste factor kan in het bijzonder een bedreiging vormen voor de politieke steun voor de Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's.

Ten slotte wordt de eventuele toenemende negatieve perceptie van de Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's door belangrijke belanghebbenden voor elk van de drie GTI's als een bedreiging gezien.

¹⁰[COM/2013/0496](#) Biogebaseerde industrieën; [COM/2013/0505](#) Clean Sky 2; [COM/2013/0506](#) Brandstofcellen en waterstof (FCH) 2; [COM/2013/0501](#) Elektronische componenten en systemen voor Europees leiderschap (ECSEL) [COM/2013/0495](#) Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (IMI) 2.

5. ANTWOORD VAN DE COMMISSIE OP DE VERSLAGEN VAN DE GROEPEN VAN ONAFHANKELIJKE DESKUNDIGEN

De Commissie is verheugd over de conclusies van de groepen van onafhankelijke deskundigen dat de Gemeenschappelijke Onderneming een geschikt middel voor onderzoek en demonstratie in specifieke belangrijke sectoren is en dat ermee moet worden doorgegaan. De Commissie is bereid de aan haar gerichte aanbevelingen uit te voeren en met andere belanghebbenden en instanties samen te werken aan de aan hen gerichte aanbevelingen. Algemeen genomen is de Commissie het eens met de beoordelingen en conclusies van de groepen van onafhankelijke deskundigen en met de meeste specifieke aanbevelingen. Vele van de aanbevelingen zijn reeds aangepakt in de voorstellen van de Commissie voor de Gemeenschappelijke Ondernemingen van de GTI's in het kader van Horizon 2020.

5.1. Clean Sky

De Commissie neemt nota van de conclusie van de groep van onafhankelijke deskundigen dat Clean Sky, ondanks haar trage start, de activiteiten heeft versneld en nu op kruissnelheid zit. Hoewel niet alle vertragingen volledig zijn weggewerkt, zal de geplande tenuitvoerlegging volledig worden gerealiseerd. De Commissie aanvaardt het standpunt van de groep van onafhankelijke deskundigen en is gerustgesteld dat Clean Sky op koers zit om haar doelstellingen te verwezenlijken.

5.1.1. Aanbevelingen betreffende organisatie en efficiëntie

5.1.1.1. Geschiktheid van de interne voorschriften en financiering van de Gemeenschappelijke Onderneming

Algemeen genomen aanvaardt de Commissie de mening van de groep van onafhankelijke deskundigen dat het besluitvormingsproces moet worden versneld, maar onderstreept zij tegelijk dat het stroomlijningsproces de participatieregels en het financieel reglement in acht moet nemen om op die manier de controle te behouden en te garanderen dat het gebruik van overheidsmiddelen volledig transparant is.

5.1.1.2. Efficiëntie van de organisatie en de procedures van het secretariaat, met inbegrip van monitoring

De Commissie is het ermee eens dat de uitbreiding van de Gemeenschappelijke Ondernemingen een kans is om hun gebruik van administratieve en technische middelen te stroomlijnen. Het is echter belangrijk op te merken dat dit rationaliseringsproces moet worden gezien en uitgevoerd in de ruimere context van de tenuitvoerlegging van Horizon 2020 waarin de Gemeenschappelijke Ondernemingen middelen zijn om de door de wetgever vastgelegde doelstellingen te verwezenlijken.

5.1.1.3. Efficiëntie van de communicatie

De Commissie deelt de mening dat communicatie een centraal kanaal van de interne en externe samenwerkingsverbanden van de Gemeenschappelijke Onderneming moet worden. Zij is ten volle bereid haar medewerking te verlenen om dit doel te bereiken. Het is belangrijk om de effectieve communicatieactiviteiten op te voeren en zich tot het grote publiek,

sectorvertegenwoordigers, besluitvormers en internationale gemeenschappen te richten. De Commissie is het met de groep van onafhankelijke deskundigen eens dat er tot nu toe heel goede resultaten zijn geboekt en dat de huidige toestand een belangrijk vertrekpunt is voor verdere verbeteringen op het gebied van communicatie. Daarenboven is de Commissie het er ook mee eens dat de banden tussen Sesar en Clean Sky moeten worden verstevigd en is zij bereid met beide Gemeenschappelijke Ondernemingen aan betere communicatie en een versterking van de synergieën en complementariteiten te werken.

De Commissie is ook bereid om nauw samen te werken met Clean Sky en alle belanghebbenden, inclusief leden van de Groep van vertegenwoordigers van de nationale staten, om het bewustzijn en de zichtbaarheid van Clean Sky 2 globaal te verbeteren.

5.1.1.4. Kwaliteit van de oproepen tot het indienen van voorstellen

De groep van onafhankelijke deskundigen erkent dat de procedure en de tenuitvoerlegging van de oproepen tot het indienen van voorstellen doeltreffend zijn en evenredig met de rol van de partners in het technisch programma van Clean Sky. De Commissie deelt de mening dat deze aanpak behouden moet blijven en dat de oproepprocedure een belangrijk element moet blijven in de verwezenlijking van de specifieke doelstellingen van het zelfs nog ambitieuzere Clean Sky 2. De groep van onafhankelijke deskundigen vindt dat de systematische beoordeling van de technische inhoud van oproepen moet worden voortgezet en uitgebreid en de Commissie is bereid haar medewerking te verlenen om dit doel te bereiken.

5.1.2. *Aanbevelingen betreffende vooruitgang en doeltreffendheid*

5.1.2.1. Globale vooruitgang en doeltreffendheid

De Commissie gaat akkoord met de conclusie van de groep van onafhankelijke deskundigen dat Clean Sky 2 het middelpunt van een pan-Europees op demonstratiemodellen gebaseerd luchtvaartinnovatieprogramma moet worden. Om de milieu- en concurrentiedoelstellingen te bereiken, is het noodzakelijk om op de geslaagde tenuitvoerlegging van Clean Sky onder KP7 voort te bouwen. De Commissie benadrukt dat deze milieudoelstellingen en de vooruitgang op weg naar hun verwezenlijking moeten worden afgestemd op andere initiatieven die haar milieubeleid ondersteunen.

De Commissie merkt op dat de groep van onafhankelijke deskundigen heeft gezegd dat de strategie en de voorbereiding van de definitieve demonstratiemodelfase, inclusief testvluchten, voorbeeldig kunnen worden genoemd. Tegelijk heeft de groep van onafhankelijke deskundigen erop gewezen dat een grotere correlatie tussen de doelstellingen van Clean Sky en de globale doelstellingen van de luchtvaartsector zoals uiteengezet in het Europees technologieplatform Acare, noodzakelijk is. De Commissie deelt het standpunt van de groep van onafhankelijke deskundigen en zal de mogelijkheid onderzoeken om een methodologie ter beoordeling van de vooruitgang in de richting van de Acare-doelstellingen verder uit te werken.

5.1.2.2. Bezoeken ter plaatse

De onafhankelijke deskundigen erkennen dat zij door de bezoeken ter plaatse met eigen ogen hebben kunnen vaststellen welke vooruitgang Clean Sky heeft geboekt en hoe de verkregen resultaten aan de specifieke doelstellingen beantwoorden. De Commissie aanvaardt het standpunt en de aanbeveling van de groep van onafhankelijke deskundigen om bezoeken ter plaatse bij toekomstige beoordelingen te overwegen.

5.1.2.3. Technology Evaluator en beleidsbehoeften

De Commissie neemt nota van de huidige horizon van de Technology Evaluator, die op technologische beoordelingen is gericht. De Commissie zou een verruiming van de reikwijdte van de ontwikkeling van de instrumenten van de Technology Evaluator toejuichen.

5.2. Brandstofcellen en waterstof

5.2.1. Aanbevelingen betreffende organisatie en efficiëntie

5.2.1.1. Bestuur en betrokkenheid van de belanghebbenden

De Commissie is het ermeê eens dat de besluitvormingsprocedures zo snel mogelijk moeten verlopen, maar benadrukt dat gepaste deadlines moeten worden voorzien bij de organisatie en voorbereiding van de vergaderingen van de raad van bestuur. Opgemerkt moet worden dat de stem van de Commissie in de raad van bestuur ondeelbaar is en dat zij voldoende tijd moet krijgen voor haar dienstenoverschrijdende consultatieproces zodat tussen alle betrokken diensten overeenstemming kan worden bereikt. De huidige deadlines om documenten voor de vergadering van de raad van bestuur in te dienen en op schriftelijke procedures te antwoorden, houden hiermee rekening.

De EU zal, als lid van de raad van bestuur, de gepaste toewijzing van middelen, het aanhoudende engagement van de leden en de efficiënte toepassing van procedures opvolgen. In kwesties waar de Commissie een vetorecht heeft (gewoonlijk kwesties van overheidsuitgaven), is de macht van de uitvoerend directeur beperkt. Deze kwesties moeten daarom onder de beslissingsbevoegdheid van de raad van bestuur blijven vallen. De Commissie steunt het voorstel om de rol van de Groep van vertegenwoordigers van de nationale staten te versterken en de informatiestroom naar deze groep te verbeteren.

5.2.1.2. Administratief concept en beheer

In de door de Commissie voorgestelde tweede verordening betreffende Brandstofcellen en waterstof is de mogelijkheid opgenomen om een reeks administratieve functies te delen. Door de autonome aard van de Gemeenschappelijke Ondernemingen is het voor de Commissie echter niet mogelijk om de functies opnieuw naar zich toe te trekken zoals door de groep van onafhankelijke deskundigen wordt voorgesteld. De Commissie is bereid te bekijken op welke manieren industrie-uitgaven kunnen worden gemonitord, waar dit compatibel is met de in Horizon 2020 vastgelegde globale vereenvoudiging.

5.2.2. Aanbevelingen betreffende vooruitgang en doeltreffendheid

Op het gebied van financiering gaat de Commissie akkoord met de voorgestelde maatregelen. Krachtens de voorgestelde tweede verordening betreffende Brandstofcellen en waterstof zal de Gemeenschappelijke Onderneming inderdaad toegang hebben tot het garantiefonds, wat de participatie door kmo's ten goede zal komen.

Op het gebied van werkprogramma's zullen nieuwe inspanningen worden geleverd om de samenwerking en interacties met andere relevante domeinen te verbeteren. Er is al actie ondernomen om de werkprogramma's zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen, zowel betreffende de eerste oproepen in het kader van Horizon 2020 als de activiteiten van het Europees initiatief voor groene auto's.

De Commissie is bereid te onderzoeken hoe de interacties tussen haar diensten die met beleidsbepaling zijn belast, en de Gemeenschappelijke Ondernemingen kunnen worden gestroomlijnd om te garanderen dat de activiteiten van de Gemeenschappelijke Ondernemingen relevanter zijn voor de beleidsdomeinen. Zij zal er ook voor zorgen dat wetenschappelijk bewijs consequent in de beleidsdomeinen vervoer en energie wordt geïntegreerd.

De ERA-NET-regeling¹¹ en het gemeenschappelijk programma inzake brandstofcellen en waterstof van de Europese Alliantie voor energieonderzoek (EERA) kunnen als geschikte instrumenten worden beschouwd om nationale en regionale activiteiten in dit gebied te coördineren en te integreren en zij kunnen doeltreffende partners voor de Gemeenschappelijke Onderneming Brandstofcellen en waterstof zijn.

De Commissie zal de mogelijkheid onderzoeken om waterstofinfrastructuren in het nieuw nationaal strategisch referentiekader voor structuurfondsen op te nemen.

5.3. Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen

5.3.1. Aanbevelingen betreffende organisatie en efficiëntie

5.3.1.1. Organisatiestructuur en financieringsmechanismen

De Commissie erkent de aanbevelingen van de groep van onafhankelijke deskundigen voor verdere verbeteringen van de organisatiestructuur van het secretariaat van het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen om een passend evenwicht tussen administratieve en wetenschappelijke medewerkers te garanderen. Bovendien moet het IMI eventuele leemtes op het gebied van vaardigheden en competenties in het secretariaat identificeren om ze te verhelpen. De groep van onafhankelijke deskundigen beveelt aan dat het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen onderzoekt of het mogelijk is enkele administratieve en horizontale functies met andere Gemeenschappelijke Ondernemingen te delen, in de

¹¹ De ERA-NET-regeling heeft tot doel de samenwerking en coördinatie van de onderzoeksactiviteiten op nationaal en regionaal niveau in de lidstaten en geassocieerde staten te versterken.
http://ec.europa.eu/research/era/era-net-in-horizon-2020_en.html

wetenschap dat een dergelijke benadering al is opgenomen in het voorstel van de Commissie voor het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen 2. De Commissie staat achter de aanbeveling om nieuwe financieringsmechanismen te blijven plannen en ontwerpen om de duurzaamheid van lopende en toekomstige projecten te garanderen, wanneer dit gepast is en aan de voorschriften van Horizon 2020 voldoet.

5.3.1.2. Bestuur en betrokkenheid van belanghebbenden uit het bedrijfsleven

De groep van onafhankelijke deskundigen heeft de Commissie aangemoedigd om de mogelijkheid te benutten om een kruisvergelijking te gebruiken om te onderzoeken welke de beste werkmethoden voor de operationele functies van de Groep van vertegenwoordigers van de nationale staten en het wetenschappelijk comité in de Gemeenschappelijke Ondernemingen zijn. De Commissie verwelkomt deze aanbeveling en moedigt het delen van goede werkmethoden aan, in het bijzonder met betrekking tot bestuursaangelegenheden en de rol van de adviesorganen.

De groep van onafhankelijke deskundigen heeft daarnaast ook opgemerkt dat IMI-projecten voordeel zouden kunnen halen uit de participatie van middelgrote farmaceutische bedrijven die te klein zijn om kmo's te worden genoemd, maar geen lid zijn van Efpia. Er is gesuggereerd dat de Gemeenschappelijke Onderneming een manier zou moeten vinden om dergelijke bedrijven bij toekomstige projecten te betrekken. De Commissie is het met deze opmerking eens en heeft dit aangepakt in haar voorstel voor het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen 2 in het kader van Horizon 2020. Haar oplossing bestaat erin het partnerschap te verruimen tot andere bedrijven dan louter de Efpia-leden en kmo's en zo uitdrukkelijk de middelgrote bedrijven erbij te betrekken.

De Commissie neemt er nota van dat de groep van onafhankelijke deskundigen heeft voorgesteld om de mogelijkheid te benutten om niet-EU-bijdragen in natura in de totale bijdrage in natura op te nemen. Zij merkt ook op dat aan Efpia – om een ruimere betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen aan te moedigen – is aanbevolen om de suggestie op te volgen.

5.3.1.3. Communicatiestrategie en grotere bewustmaking

De Commissie gaat ermee akkoord dat de raad van bestuur van het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen al het mogelijke moet doen om de recentelijk ontwikkelde communicatiestrategie af te werken en toe te passen, die aan de IMI-visie en zijn beleidskader op lange termijn is gekoppeld. Zij zal helpen om de belanghebbenden en anderen van de waarde van het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen te overtuigen en zo een grotere betrokkenheid en meer investeringen tot stand te brengen.

De Commissie is verheugd over de toezegging van Efpia om de doelgerichte communicatie aan een brede waaier van belanghebbenden, waaronder het grote publiek, patiëntenorganisaties en toezichthouders, verder te ontwikkelen. Het is van essentieel belang om de nadruk van inputs en processen naar outputs en effecten te verschuiven om aan te tonen hoe belangrijk het werk is dat binnen het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen wordt

verricht. Dit zal ook de zichtbaarheid van het IMI verder vergroten, het imago van de Gemeenschappelijke Onderneming positief beïnvloeden en publieke steun genereren.

De groep van onafhankelijke deskundigen heeft aanbevolen dat aan de leden van de Groep van vertegenwoordigers van de nationale staten wordt gevraagd om in hun eigen land als ambassadeurs voor het IMI op te treden zodat het initiatief op ruimere steun en meer deelnemers bij toekomstige oproepen tot het indienen van voorstellen kan rekenen.

De raad van bestuur heeft al actie ondernomen door te vragen dat er in elk land "wetenschappelijke ambassadeurs" voor het IMI zouden worden gekozen en aangesteld. Hierbij moet worden gekeken naar vooraanstaande onderzoekers die aan IMI-projecten meewerken of die een grondige kennis van de wetenschappelijke activiteiten ervan hebben. Hun rol moet erin bestaan mensen nationaal en regionaal meer bewust te maken van het initiatief en de verwezenlijkingen ervan. Er is een ontwerprijst opgesteld van mogelijke kandidaten uit de IMI-projecten en uit de voormalige leden van het wetenschappelijk comité.

De Commissie waardeert de inspanningen die tot nu toe zijn geleverd om de kmo's bij het initiatief te betrekken, en vindt dat deze moeten worden voortgezet. De Commissie onderschrijft de suggesties van de groep van onafhankelijke deskundigen over de doelgerichte communicatie en de boodschappen over intellectueel eigendomsbeleid en voorbeelden van kmo's die voordeel hebben gehaald uit hun participatie aan IMI-projecten.

5.3.2. Aanbevelingen betreffende vooruitgang en doeltreffendheid

5.3.2.1. Kernprestatie-indicatoren (kpi's)

De Commissie deelt de mening dat de kpi's verder moeten worden aangescherpt, in de lijn van de algemene benadering die de wetgever voor Horizon 2020 heeft vastgelegd. Het is duidelijk dat de langetermijnstrategie en de kpi's noodzakelijk zijn om het rendement op investering te meten en het rendement en de alternatieve kosten van het IMI te beoordelen. De Commissie bepleit dat de samengestelde kpi's geregeld worden gemonitord en dat er uitgebreid over wordt bericht buiten de gebruikelijke wetenschappelijke en onderzoekswereld.

5.3.2.2. Beschikbaarheid van gegevens en informatie

De groep van onafhankelijke deskundigen heeft aanbevolen dat de Commissie, samen met Efpia, helpt om de informatie en basiscijfers te verstrekken die nodig zijn om de samengestelde kpi's te ontwikkelen. Globaal genomen is de Commissie het eens met de groep van onafhankelijke deskundigen, maar zij pleit ook voor een betere wederzijdse gegevensuitwisseling ten behoeve van beleidsvorming binnen de diensten van de Commissie.

6. CONCLUSIES

De Commissie waardeert het nauwkeurige en grondige werk dat door de groepen van onafhankelijke deskundigen is verricht bij de tweede tussentijdse evaluatie van de Gemeenschappelijke Ondernemingen Clean Sky, Brandstofcellen en waterstof en Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen. Zij is de groepen van onafhankelijke deskundigen in het bijzonder dankbaar voor hun kruisvergelijking van procedures in de drie Gemeenschappelijke Ondernemingen en voor – in het geval van Clean Sky – de vele bezoeken ter plaatse op korte tijd om de verwezenlijkingen op het niveau van de demonstratiemodellen te beoordelen. Zij merkt ook op dat de groepen van onafhankelijke deskundigen de validiteit van de PPP-benadering bij initiatieven op basis van artikel 187 hebben erkend en een positief oordeel hebben geveld over de toekomstperspectieven voor Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon 2020. De Commissie bemerkt de bevredigende en effectieve consistentie qua visie bij de twee tussentijdse beoordelingen tot nu toe en is verheugd dat de groepen van onafhankelijke deskundigen erkennen dat de meeste aanbevelingen van de eerste tussentijdse evaluaties in 2010 en 2011 met succes zijn opgevolgd.

De aanbevelingen van de groepen van onafhankelijke deskundigen worden waardevol geacht om de zwakke punten in de huidige werking van de Gemeenschappelijke Ondernemingen volledig of minstens gedeeltelijk weg te werken. Voor zover het wetgevend proces het toelaat, worden ze in aanmerking genomen bij de oprichting van de Gemeenschappelijke Ondernemingen van GTI's in het kader van Horizon 2020 (namelijk Clean Sky 2, Brandstofcellen en waterstof 2 en Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen 2).

De Commissie verbindt zich ertoe in voorkomend geval corrigerende maatregelen te nemen wanneer zij daartoe gemachtigd is. Zij verbindt zich er eveneens toe met andere belanghebbenden en instanties van de Gemeenschappelijke Ondernemingen samen te werken om de aanbevelingen op passende wijze op te volgen.

Ten slotte herinnert de Commissie eraan dat om de geformuleerde aanbevelingen op de volgende generatie van Gemeenschappelijke Ondernemingen toe te passen er nieuwe verordeningen van de Raad moeten worden vastgesteld. Sinds de Commissie op 10 juli 2013 haar voorstellen voor verordeningen heeft voorgesteld, zijn de processen om Clean Sky, Brandstofcellen en waterstof en het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen in het kader van Horizon 2020 voort te zetten, volop aan de gang.